

АЛЕХО КАРПЕНТИЕР

ИЗБРАНИЦИТЕ

Превод от испански: Венко Кънев, —

chitanka.info

I

Зората се изпълни с канута. В огромния залив, като огромно, подобно на езеро, вътрешно море, родено от невидимия приток на *Реката, идваща отгоре*, чиито извори бяха неизвестни, и от *Реката отдясно* пристигаха стремително лодките, тръпнещи от желание да влязат пищно и стройно с цялата си дължина и да пристигнат, отблъсквайки се с прътовете, там, където други — вече пристигнали — се събираха на гроздове, борд до борд, претъпкани с хора, които скачаха от носа на кърмата, за да се покажат пред другите, разказваха вицове и правеха гримаси, дори там, където никой не ги викаше. Там бяха неприятелските племена — вековни врагове поради отвличания на жени и кражби на храна — миролюбиво настроени, забравили враждите, наблюдавайки се е отпуснати усмивки, но все още не разговаряха, установяваха диалог. Там бяха хората от Уапишан и тези от Ширишан, които някога — може би два, три или четири века по-рано — си бяха изклали взаимно кучетата и бяха водили битки с такова ожесточение, че понякога не оставаше нито един жив свидетел, за да ги предаде на поколенията. Но шутовете с изписани лица, нацапани с дървесни сокове, продължаваха да скачат от кану на кану, излагайки на показ удължените си еленови рога огромни части и размахвайки закачените на тестикиулите си кастанети от миди. Това съдружество, този всеобщ мир учудваха новодошлите, чиито добре наредени оръжия, вързани с върви, готови за лесно отвързване, лежаха под ръка на дъното на канутата. И всичко това — съсредоточаването на плавателните съдове, царуващата хармония между братята врагове, безредието и лудорията на смешниците — се дължеше на известието, разпратено до всички народи — народите оттатък бързите, народите без родина, народите без огън, народите чергари, народите от нарисуваните планини, народите от *Далечните притоци* — че на Стария му трябва помош за едно голямо начинание. Неприятели или не, народите уважаваха стареца Амалиуак за мъдростта му, за познанията му, за добрите съвети, за преживяните на този свят години,

за неговата мощ, позволила му да се издигне там горе, на билото на онези планини, трите грамади от камък, които, когато трещяха гръмовете, всички наричаха *Тъпаните на Амалиуак*. Не беше Амалиуак истински бог, но беше човекът, който знаеше, че човекът, който знаеше много неща, чието познание беше отказано на простосмъртните, човекът, който може би понякога разговаряше с *Великата змия съзидателка*, изтегнала се върху планините и сляла се с контурите им както една ръка ляга в другата, *Великата змия съзидателка*, заченала страшните богове, предопределящи съдбините на хората, която раздава Доброто с красивата си човка на птицата тукан с цветовете на дъгата, а злото — с дребната изящна глава на кораловата змия, криеща най-ужасната от всички отрови. Всеизвестна беше шегата, че Амалиуак, поради старостта си, говори сам на себе си и отговаря с глупости на собствените си въпроси или пък, че разпитва съдовете, кошниците, дървото на лъковете, сякаш са живи хора. Но щом *Старецът от Трите тъпана* свикваше всички хора, това означаваше, че предстои да се случи нещо. По тази причина най-спокойният залив, образуван от устието на *Реката идваща отгоре*, и *Реката отлясно* онази сутрин беше изпълнен, препълнен, задръстен от канута.

Когато старецът Амалиуак се появи на рифа, който се извисява над водата като гигантска трибуна, настъпи дълбока тишина. Смешниците се прибраха в канутата си, племенните магьосници обърнаха към него по-малко глухото си ухо, а жените престанаха да въртят кръглите си камъни върху царевичните зърна. Отдалеч, от последните редици лодки не се виждаше дали Стария е остал или не. На гребена на рифа той приличаше на дребно и живо, жестикулиращо насекомо. Вдигна ръка и заговори. Каза, че са на път да настъпят *Големи промени* в живота на човека; каза, че тази година змиите снесли на върховете на дърветата; каза, че не му е възможно да говори за причините, но за да се избягнат големите нещастия, най-добре е всички да отидат по хълмовете и планинските масиви. „Там, където не никне нищо“, каза един Уапишан на един Ширишан, който слушаше Стария с лукава усмивка. Но най-висока гълъч се вдигна на лявото крило, където се бяха струпали канутата, дошли отгоре. Някой викна: „Нима гребахме две денонощия, за да чуем само това?“ „Какво има в действителност“ — викаха тези отлясно. „Винаги най-много

страдат най-безпомощните!“ — викаха тези отляво. „Истината! Истината!“ — викаха тези отдясно. Стария вдигна повторно ръка. Смешниците притихнаха отново. Стария повтори, че няма право да издава какво са му открили божествете, че засега се нуждае от мъжки ръце, които да повалят много дървета за възможно най-кратък срок. Той щял да плати с царевица — имал достатъчно наследства — и с брашно от юка, от каквото пращели хамбарите му. Присъствуващите, дошли е децата, племенните магьосници и смешниците си, щели да разполагат с всичко необходимо, а много повече щели да получат на тръгване. Тази година — и това го каза със странен дрезгав глас, който силно изненада тези, които го познаваха — нямало да гладуват, нито щели да ядат червеи през дъждовния период. Но що се отнася до изсечените дървета, те трябвало да бъдат добре окастрени, коренищата обгорени, клоните — малки и големи — изрязани, а стволовете да му се предоставят почистени от израстъци и чепове, гладки и обелени като Тъпаните, които се извисяваха там горе (той ги посочваше), Изтърколените или спуснатите по реките трупи трябвало да бъдат натрупани на ей онази поляна — и той посочи едно обширно плато, — където доставките на всеки народ ще се осчетоводят с камъчета. Старият свърши, овациите секнаха и работата започна.

II

„Старият е полудял“ — говореха тези от Уапишан, казваха го и тези от Ширишан, признаваха го и другите от Гуайбес и Пиароас, съгласяваха се всички народи, заети със сеченето на дърва, когато видяха, че с готовите стъбла Стария започна да строи огромно кану — поне онова нещо придобиваше очертанията на едно огромно, каквото никога не е хрумвало в човешки ум. Абсурдно кану, неспособно да плава, е невероятна дължина — от отвесния склон на Хълма с трите Тъпана до брега на залива, с някакви напълно необясними вътрешни отделения с подвижни прегради. Освен това триетажното кану, върху което започна да се издига нещо като къща, покрита с листа от мориче, наредени едно върху друго на четири плътни пласта, с прозорец от всяка страна, газеше толкова дълбоко, че тукашните води, осияни с многобройни пясъчни плитчини и едва прикрити от морето рифове, никога нямаше да са способни да го носят. Именно затова най-абсурдното и невероятното беше, че това нещо имаше формата на кану — с кил, ребра и всички други необходими за навигация неща. Това нещо нямаше да плува никога. Нито пък щеше да служи като храм, защото боговете се почитат в издълбаните в планинските хребети пещери, по чиито стени Прадедите са рисували животни, ловни сцени и жени с бухнали гърди. Стария беше полудял. Но лудостта му даваше живот. Имаше маниока и царевица, част от която слагаха да ферментира в делвите за чича. С чичата празнуваха пищни тържества в сянката на Огромното кану, което израстваше с всеки изминат ден. Сега Стария искаше от бялата смола, бликаща от дърветата е мазни листа, за да запълва цепнатините, образувани от зле поставените и лошо зацепените стъбла. Нощем, на светлината на огньовете, народите играеха родните си танци, магьосниците изваждаха Великите маски на Птицата и Демоните, смешниците имитираха елена и жабата; ставаха свади, пееха се заупокойни молитви, избухваха и безкръвни сблъсквания между племената. Нови народи идваха да предлагат услугите си. Беше истински празник, докато накрая Амалиуак,

забивайки един цъфнал клон на покрива на къщата, извисяваща се над Огромното кану, обяви работата за приключена. На всички бе щедро заплатено с юка и царевица и не без тъга народите отплаваха за родните си места. Там, на светлината на пълнолунието, остана най-абсурдното и най-невероятното кану,строено на земята, което никога нямаше да плава въпреки профила си на кораб — с къща отгоре, по чийто покрив се разхождаше старецът Амалиуак, отаден на странни жестикулации. Слушаше *Великия* — глас — на — този — който — всичко — направи. Беше прекрачил границата на бъдното и получаваше указания от боговете. „Да се засели отново земята с хора, като жена ти хвърли през рамо семена от палма.“ Понякога, ужасяващ с гибелната си сладост, прозвучаваше гласът на Великата змия съзидателка, чиито напевни слова смразяваха кръвта във вените. „Защо трябва да съм аз — мислеше си старецът Амалиуак, довереникът на Великата тайна, забранена за хората? Защо съм аз избраникът, който трябва да произнесе страхотните заклинания и да се нагърби с такава исполинска задача?“ Някакъв любопитен смешник беше се скрил в една изоставена лодка, за да види какво ще се случи на *Странното място* — на — *Огромното* — кану. И когато луната се скри зад близките планини, прозвучаха невъобразими, нечувани заклинания, изречени е толкова гръмък глас, че не можеше да бъде гласът на Амалиуак. Тогава нещото, прикрито зад клонаците на сечищата, съставено от растителност, дървета, почва, потегли напред. Настана страхотно бълскане, валмо от скокове, полети, влечения, галони, тласъци към Огромното кану. Още преди разсъмване небето побеля от чапли. Маса от ръмжения, удари с лапи и хоботи, ухапвания, къчове, изправяне на задни крака, мушения е рога; една прегазваща, страшна, забързана маса нахълтваше в невероятната лодка, затулена от птиците, които влитаха устремно между гора от рога и рогове, вдигнати лапи, озъбени муцуни. После почвата завря от водни и земни влечуги, не липсваха огромните гущери и хамелеоните, нито дребните змии, които свирят с опашка, маскират се като ананас или носят кехлибарени и коралови гравни по тялото си. До късно следобед пристигаха хора, които — както червените елени — не бяха получили съобщението навреме и костенурките, за които дългите пътувания са много мъчителни, особено сега по времето за снасяне на яйца. На края, когато и последната костенурка влезе в кануто, старецът Амалиуак

вдигна Големия трап и се изкачи на най-високата част на къщата, където жените от неговото семейство, т.е. жените от неговото племе, тъй като хората му се женеха на тринадесет години — се бяха посветили с песнопения на нескончаемо мелене на царевично брашно. В онзи следобед небето придоби плътен черен цвят. Изглеждаше, че черната земя от черните области се беше издигнала от хоризонт до хоризонт. И в този миг прозвуча *Великият* — глас — на — този — който — всичко — направи: „Запуши си ушите!“ Едва Амалиуак успя да изпълни заповедта, когато прогърмя един толкова зловещ и продължителен гръм, че животните в *Огромното кану* оглушаха. Тогава започна да вали. Но нито един от познатите дъждове. Дъжд на Божия гняв, стена от вода е безкрайна дебелина падаше отгоре, подобна на покрив въвечно срутване. Тъй като под подобен дъжд беше невъзможно дори да се диша, старецът се прибра в къщата. Дъждът вече се просмукваше, жените вече плачеха, децата вече пищяха. И вече не се знаеше кога е ден и кога нощ. Всичко беше нощ. Наистина Амалиуак се беше запасил е факли, които изгаряха за около един ден или една нощ. Но сега при пълното отсъствие на светлина обърка сметките — вземаше дните за нощи, а нощите за дни. И изведнъж, в миг, който старецът нямаше никога да забрави, носът на кораба се разлюя. Някаква сила напираше, повдигаше, издигаше тази конструкция, изградена под диктовката на Могъщите от Планините и Небето. След известно напрежение, след известна нерешителност и страх, който принуди Амалиуак да изпие цяла делва с чича от царевица, се усети нещо като силен опън. *Огромното кану* беше скъсало последната си връзка със земята. Плуваше. И се отправяше към света на буйните бързеи, разsekли планините, чието непрестанно ръмжене сееше ужас в гърдите на хора и животни. Огромното кану плуваше.

III

Отначало Амалиуак и синовете, внуците, правнуките и праправнуките му, крещейки от ужас, разкрачили широко крака на палубата, се опитаха да направят с общи усилия някаква маневра е кормилото, но беше безполезно. Заобиколено от планини и бълскано от светкавиците, *Огромното кану* пропадаше от бързей в бързей, от завой в завой, избягвайки подводните скали, без да се удари никъде, следвайки бързото течение на водата. Когато старецът се показваше през борда на *Огромното кану*, виждаше как то се носи стремително и залутано в незнайна посока (нима можеха да се видят звездите?), напълно изгубено в това море от кал, което караше планините и вулканите да се снишават. Амалиуак видя отблизо незначителната дупка, която някога изригваше пламъци. Слабо впечатление му направиха козирките от лава на кратера. Планините губеха ръст с увеличаващото се изчезване на склоновете им. А *Огромното кану* следваше неведомите си пътища към неизвестни пристанища. Понякога, преди да се впусне в стрелналите се води, завършващи с вече обуздани от долните води водопади, то се завърташе около себе си. Така прекосиха незнайни дефилета и провлаци, докато най-сетне гъстата река (според зле направените изчисления на Амалиуак беше валяло повече от двадесет дни и все по този страхотен начин...) престана да се стича от небето. Образува се огромно езеро, необятно спокойно море, оградено от последните видими върхове, опасани е плажове от кал на хиляди стъпки височина и *Огромното кану* престана да се клати. *Сякаш Великият — глас — на — този — който — всичко — направи* беше заповядал почивка. Жените подеха отново мelenето на царевично брашно. Гадините в трюмовете се успокоиха. От деня на Великото откровение всички животни — дори месоядните — се бяха примирили с ежедневната дажба от царевица и юка. Умореният Амалиуак изля в гърлото си солидна порция чича и заспа в хамака.

На третия ден го събуди сблъскването на лодката му с някакъв предмет. Не беше нито скала, нито камък, нито стар дънер от тези,

които лежат вкаменени и непристъпни в откритите места на джунглата. Поради голямата си сила ударът повали няколко съдини, домашни принадлежности и оръжия. Но ударът беше мек, като от мокро дърво е мокро дърво, като на плаващ дънер с плаващ дънер, които, разкъсвайки си кората, продължаваха пътя си заедно, свързани като мъж и жена. Амалиуак се изкачи на горните етажи на лодката. Без да получи никакви аварии, кануто се беше сблъскало с нещо особено странно и чудновато, с един огромен плаващ съд с отворени ребра и стърчащи извън борда стрингери — изглежда направени от бамбук и лиани — и мачта, около която се въртеше четириъгълно платно с четири лица, улавящо вятъра, духащ отдолу като от комин на колиба. Оглеждайки тъмната лодка, която не издаваше никакви признания на живот, старецът Амалиуак я премери на око като добър търговец на делви — разбира се, пълни с чича. Беше около сто лакътя дълга, петдесет широка и тридесет висока. „Горе-долу като моето кану, въпреки че аз увеличих докрай размерите, които ми продиктува Всемогъщия. От толкова ходене по небето боговете малко разбират от мореплаване“ — помисли си той. Люкът на страния кораб се отвори и от него се показва дребно старче, окичено е червен фес, което изглеждаше прекомерно раздразнено. „Е, какво. Няма ли да се вържем?“ — извика то на странен език, съставен от тонални скокове, променящи се във всяка следваща дума, но Амалиуак го разбра, защото в онези времена мъдрите мъже разбираха всички езици, диалекти и жаргони на човешките същества. Амалиуак заповядда да хвърлят въжета на чудноватата лодка, двете се залепиха и единият старец прегърна другия с леко жълта кожа, който му каза, че идва от царството на Сем, чийто животни кара в трюмовете на Големия кораб. Отвори люка и показва на Амалиуак един свят от непознати животни, които, разпределени в различни отделения от дърво, ограничаващи движенията им, съставляваха неподозирани от него зоологически видове. Уплаши се, като видя, че към тях се катери грозна черна мечка. Долу се виждаше нещо като едри елени с гърбици и някакви неспокойни животни от рода на котките, които наричаха тигри. „Вие какво правите тук?“ — попита човекът от Сем. „А вие?“ — отвърна старецът. „Аз спасявам човешкия род и животинските видове“ — отговори старецът Амалиуак. И тъй като жените на човека от Сем донесоха оризово вино, тази нощ те не разговаряха повече по

щекотливи въпроси. Човекът от Сем и старецът Амалиуак бяха вече леко пийнали, когато с първите лъчи на зората един страхотен удар отекна в двета кораба. Четвъртит плавателен съд, дълъг триста лакътя, широк петдесет и висок тридесет (май бяха петдесет), над който се извисяваше къща със странични прозорци, се беше бълснал в двета вързани кораба. Преди да му потърсят сметка за лошата мореходна маневра, на носа се показва старец на преклонна възраст с дълга брада, който четеше нещо, написано на животинския кожи. Рецитираше на висок глас, за да чуят всички и никой да не му се кара за неумелата маневра. И ми каза Йехова: „Ще направиш ковчег от дърво от Гофер, ще направиш отделения е ковчега и ще го измажеш със смола отвътре и отвън. Ще направиш първи, втори и трети етаж...“ „Тук също има три етажа“ — каза Амалиуак. Но другият продължаваше: „А аз ще излея потоп от вода върху земята, ще унищожа всяка жива твар под небето, всичко на земята ще загине. Но ще сключа договор с теб и ти ще влезеш в ковчега със синовете и жена си и жените на твоите синове...“ „Нима аз не направих същото?“ — каза старецът Амалиуак. Но другият продължи да цитира божествените откровения: „И ще сложиш в ковчега по една двойка от всички живи твари — по едно мъжко и едно женско — от всяка жива плът, от всеки зид, за да запазят живота си заедно с теб. Ще взимаш от птиците според вида им, от всяко влечучо — според вида му — по две твари от всеки вид ще влязат с теб, за да не изчезнат“. „Нима аз не направих същото?“ — питаше се старецът Амалиуак, намирайки чужденеца прекалено тщеславен със своите прозрения, които бяха подобни на всички останали. Но обикаляйки от кораб на кораб, се пораждаха симпатиите. Както човекът от Сем, така и старецът Амалиуак и току-що пристигналият Ной бяха големи пиячи. С виното на последния, чичата на стареца, оризовата ракия на първия душите започнаха да се отпускат. Задаваха си въпроси, първом скромни, за съответните народи, жени, ястия. Вече валеше само от време на време, сякаш за да се внесе малко яснота и светлина в морето. Ной с масивния ковчег предложи да направят нещо, за да узнаят дали на света беше изчезнал всичкият растителен живот. Хвърли един гъльб над спокойните, но невероятно кални води. След дълго очакване гъльбът се върна с маслиново клонче в човката. Тогава старецът Амалиуак пусна във водата един плъх. След дълго очакване плъхът се завърна с кочан

царевица между лапите. Тогава човекът от страната на Сем изпрати един папагал, който се прибра с клас ориз под крилото. Животът се възвръщаше. Оставаше само да получат Указания от Онези, които от своите храмове и пещери следят движението на хората. Нивото на водата спадаше.

IV

Дните минаваха, а Великите гласове на *Този — който — всичко — направи*, на Йехова, с когото изглежда Ной беше водил дълги разговори и беше получил поточни указания, отколкото Амалиуак, на *Този — който — всичко — сътвори* и живее безтегловен и увиснал като мехур в пространството, слушан от човека от Сем, мълчаха. Капитаните на корабите, опрени борд до борд, бяха объркани и не знаеха какво да правят. Водата спадаше, планините растяха, планинските вериги се освободиха от мъглите и се очертаха отново на хоризонта. Един следобед, когато капитаните пиеха, за да заглушат собствените си тревоги и размишления, съобщиха за пристигането на четвъртия кораб. Беше почти бял, с възхитителна изящност на линиите, е полирани бордове и платна е невижданы по тези места форми. Акостира с лекота и увит в мантия от черна вълна, се появи капитанът: „Аз съм Девкалион — каза той. — От онази част на земята, където се издига планината, наричана Олимп. Натоварен съм от Бога на Небето и Светлината да населя отново света, когато свърши този ужасен потоп“. „А къде караш животните в този мизерен кораб?“ — попита Амалиуак. „Не ми е говорено за животни“ — отвърна новодошлият. „Когато всичко приключи, ще взема камъни — костите на земята — и жена ми Пира ще ги хвърля през рамо. От всеки чакъл ще се ражда човек“. „Аз трябва да направя същото е палмови семена“ — каза Амалиуак. В този миг от мъглата, вдигаща се от все по-близките брегове, сякаш вземайки ги на таран, изникна грамадата на кораб почти идентичен с Ноевия. Управляващите е изкусна маневра го обърнаха на борд и спряха на място с вдигнати платна. „Аз съм Оур-Напищим“ — съобщи новият Капитан, скачайки на кораба на Девкалион. „От — Господаря — на — водите узнах какво ще се случи. Тогава построих ковчега и; освен семейството си, натоварих в него образци от всички животински видове. Струва ми се, че най-лошото мина. Първо пуснах в пространството гълъб, но той се върна без да намери нищо, което да означава живот. Същото стана с лястовичката.

Но гарванът не се завърна — доказателство, че е намерил нещо за ядене. Сигурен съм, че в моята страна, разположена на *Устието на реките*, са оцелели хора. Водата продължава да спада. Удари часът да се върнем по родните места. С толкова много земя, оттук и оттам завлечена и наложена върху нивята, ще имаме добра реколта.“ А човекът от Сем рече: „Скоро ще отворим трюмовете и животните ще излязат на калните пасища и ще се поднови войната между видовете и едните ще изядат другите. Не бе ми съдено славата да спася расата на драконите и съжалявам, защото така те са осъдени на изчезване. Намерих само един мъжки дракон без женска в северните области, където пасат слонове със закривени бивни и огромни влечуги снасят яйца, подобни на чували, пълни със сусам...“ „Всичко се състои в това дали след тази авантюра хората са станали по-добри“ — каза Ной. „Много от тях трябва да са се спасили по планинските върхове“.

Капитаните вечеряха мълчаливо. Една несподелена мъка, скрита дълбоко в сърцето, свиваше гърлата. Беше се сгромолясала гордостта им да се считат избраници и миропомазани от боговете, които в крайна сметка бяха многобройни и говореха на хората си по един и същ начин. „Сигурно има и други кораби като нашите“ — каза Оур-Напищим с горчивина. — „Оттатък хоризонта трябва да има и други избраници, които плават с товара си от животни. Трябва да ги има и в Страната, където боготворят огъня и облаците. Трябва да ги има и в Северната империя, където, казват, са много сръчни в работата“. В този миг гласът на *Този — който — всичко — направи*, отекна в ушите на Амалиуак: „Отдалечи Се от корабите и се остави да те носи течението...“ Никой освен стареца не чу страшната заповед. Но на всички им ставаше нещо, тъй като тръгваха забързани и без да се сбогуват се прибраха на корабите си. Всеки кораб намери течението си в едни води, които приемаха формата на реки. Много скоро старецът Амалиуак се намери сам със своите животни. „Боговете са много“ — мислеше си той. „А където има толкова богове, колкото народи, не може да царува съгласието, ще се живее в разногласие и бъркотия във Вселената.“ Боговете се омаловажаваха. Но му оставаше да изпълни последната задача. Закотви *Огромното кану* до един бряг и слезе с една от жените си. Накара я да хвърля през гърба си semenata от палма, които носеше в един чувал. И semenata като по чудо се превръщаха веднага в хора, достигайки за секунда ръста на деца, на

юноши, на младежи, на мъже. Със semenата, съдържащи зародиши на жени, ставаше същото. В края на утрото гъмжащата тълпа от хора изпъльваше брега. Но междувременно някаква тъмна история около отвличането на жена раздели множеството на две групи и войната се разгоря. Когато Амалиуак видя, че току-що опасените и създадени хора се избиваха, помежду си, се върна припряно на *Огромното кану*. От бойните позиции на брега, избран за тяхното възкръсване, беше очевидно, че бяха се вече формирали една „группировка-планина“ и друга „группировка-равнина“. Окото на един човек вече висеше насред бузата, на друг вътрешностите му се валяха в праха, на трети черепът зееше разцепен с камък. „Изглежда си изгубихме времето“ — каза старецът Амалиуак и отплава с *Огромното кану*.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.